

SUOMEN VAHINGON- KORVAUSOIKEUS

PAULI STÅHLBERG – JUHA KARHU

ALMA TALENT ■ HELSINKI 2020

Tilaa Suomen vahingonkorvausoikeus -kirja
Alma Talent Shopista: shop.almatalent.fi

7., uudistettu painos

Copyright © 2020 Alma Talent Oy ja kirjoittajat
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-4109-7

ISBN 978-952-14-4110-3 (verkkokirja)

Kansi: Outi Pallari

Taitto: NotePad

BALTO print

Liettua 2020

Palaute kirjasta: kustannustoimitus@almamedia.fi

Esipuhe seitsemänteen painokseen

Suomen vahingonkorvausoikeus -teos ilmestyi ensimmäisen kerran vuonna 1977 professori Eero Routamon ja professori Esko Hopun kirjoittamana. Kuluneiden vuosikymmenien aikana vahingonkorvausoikeus on kehittynyt merkittävästi, niin kuin yhteiskuntakin. Kokonaan uusia säädöksiä on annettu ja lainkohtia on muutettu niin vahingonkorvauslaissa kuin erityislaeissakin. Vahingonkorvausoikeudellisia väitöskirjoja ja muuta oikeuskirjallisuutta on ilmestynyt runsaasti, ja korkein oikeus on ratkaissut useita satoja vahingonkorvausoikeudellisia kysymyksiä yhä seikkaperäisemmin perustellen. Kotimainen vahingonkorvausoikeutemme, joka on pitkälti noudattanut pohjoismaista oikeustraditiota, on jatkuvasti ja vahvasti EU-oikeuden ja muun kansainvälisen sääntelyn piirissä. Kehitys on vaikuttanut myös Suomen vahingonkorvausoikeus -teoksen rakenteeseen ja sisältöön sekä teoksessa esitettyihin kannanottoihin. Nyt seitsemäntenä, uudistettuna ja täydennettynä painoksena ilmestyvän teoksen perusta on kuitenkin pysynyt samana.

Teoksen kirjoittajakunta on vaihteittain vaihtunut. Alkuperäisten tekijöiden poismenon myötä kirjoitustyön – kuten edellisen painoksen uudistamisenkin – ovat nyt tehneet oikeustieteen tohtori Pauli Ståhlberg ja velvoiteoikeuden emeritusprofessori Juha Karhu. Uudistustyössä on avustanut oikeustieteen ylioppilas Aleksis Mäenpää.

Lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä on seurattu vuoden 2020 marraskuun alkuun.

Osoitamme erityisen kiitoksen uudistustyötä apurahalla tukeneelle Suomen Vakuutusyhdistys ry:lle.

Pauli Ståhlberg

Juha Karhu

Sisällys pääpiirteittäin

I	JOHDANTO	1
1	Esityksen tavoitteet ja rakenne	3
2	Vahingonkorvausoikeuden perusongelmat	7
3	Vahingonkorvausoikeuden kehityksestä	17
4	Vahingonkorvausoikeuden alan rajaaminen ja jako	33
II	KORVAUSVASTUUN EDELLYTYKSET	77
5	Vastuuperusteiden ryhmittely	79
6	Tuottamus korvausvastuun perusteena	87
7	Tuottamukseton eli ankara vastuu	151
8	Vahingonkorvaussäännökset yhteisöissä ja säätiöissä	201
9	Vahingonkorvaus elinkeinotoiminnassa	221
10	Vastuu toisen aiheuttamasta vahingosta eli isännänvastuu	235
11	Julkisen vallan käyttäjän vastuu	269
12	Useiden korvausperusteiden samanaikaisuus	305
13	Vahinkojen lajeista	333
14	Syy-yhteys korvausvastuun edellytyksenä	383

III KORVAUSVASTUUN SISÄLTÖ	445
15 Korvausmäärän laskeminen	447
16 Korvauksen epääminen ja alentaminen	511
17 Vahingonkorvauksen kohtuullistaminen	537
IV ERITYISKYSYMYKSIÄ	555
18 Korvaussaatavan vanhentuminen vanhentumislaisissa	557
19 Oikeudenkäynti vahingonkorvausasioissa	573

Sisällys

ESIPUHE SEITSEMÄNTEEN PAINOKSEEN	V
LYHENTEET	XXIII
I JOHDANTO	1
1 ESITYKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE	3
2 VAHINGONKORVAUSOIKEUDEN PERUSONGELMAT.....	7
2.1 Vahingonkorvausoikeuden tavoitteet.....	7
2.2 Vahinko odotetun ja todellisen tapahtumakulun erotuksena	9
2.3 Korvauksen peruste.....	11
2.4 Syy-yhteys.....	11
2.5 Korvauksen määrä.....	12
2.6 Oma myötävaikutus ja muut vastuuta rajoittavat seikat	12
2.7 Vahingon tapahtumisen tarkastelu analyttisesti.....	13
3 VAHINGONKORVAUSOIKEUDEN KEHITYKSESTÄ.....	17
3.1 Suomen vahingonkorvausoikeuden historiaa.....	17
3.2 Vahingonkorvauslain syntyvaiheet	22
3.2.1 Rikoslain säännökset vahingonkorvauslain edeltäjänä	22
3.2.2 Vahingonkorvausoikeuden yhteispohjoismaiset säätämistyöt.....	23

3.3	Eurooppalaistuva vahingonkorvausoikeus	24
3.4	Vahingonkorvausoikeuden kehitysnäkymiä.....	27
3.4.1	Vahingonkorvausvastuun alan laajentuminen ja tiukentuminen.....	27
3.4.2	Vahingonkorvaussäännösten sisällyttäminen erityislakeihin ja ”blankosäätely”.....	29
3.4.3	Vahinkotilanteiden eriytyminen – vahingon- korvausoikeuden pirstaloituminen?.....	30
3.4.4	Tekoäly ja vahingonkorvausoikeuden muutostarpeet	31
4	VAHINGONKORVAUSOIKEUDEN ALAN RAJAAMINEN JA JAKO	33
4.1	Erilaisia korvaussäännöksiä jäsennettyinä tarkoituksensa mukaisesti.....	33
4.1.1	Yleistä.....	33
4.1.2	Avustustyyppiset korvaukset	36
4.1.3	Sallitusta toimenpiteestä aiheutuvat korvaukset	37
4.1.4	Korvaukset vahingon sattumisen varalta annetun sitoumuksen perusteella.....	39
4.1.5	Rangaistusluonteiset maksuvelvoitteet	39
4.1.6	Vahingonkorvausoikeus varsinaisessa merkityksessä.....	40
4.1.7	Korvausoikeuden jako viiteen pääryhmään ...	41
4.2	Vahingonkorvausoikeus ja vakuutus.....	43
4.2.1	Yleinen tausta.....	43
4.2.2	Vakuutus ja vahinkojen korvaaminen	44
4.3	Jako sopimusvastuuseen ja sopimuksenulkoiseen vastuuseen.....	47
4.3.1	Yleistä.....	47
4.3.2	Vastuumuotojen erojen tausta.....	48
4.3.3	Vastuumuotojen merkittävimmät erot	49
4.3.4	Vastuumuotojen raja-alueen ongelmia	53
4.4	Vahingonkorvauslain soveltamisala	56
4.4.1	Vahingonkorvauslaki ja sopimus.....	56
4.4.1.1	Arvioita oikeuskäytännöstä harmaalla alueella	65

4.4.2	Vahingonkorvauslaki suhteessa muualla säädettyyn korvausvastuuseen	69
4.4.3	Vahingonkorvauslaki ja tuottamuksesta riippumaton vastuu	73
4.5	Yhteenveto.....	75
II	KORVAUSVASTUUN EDELLYTYKSET.....	77
5	VASTUUPERUSTEIDEN RYHMITTELY	79
6	TUOTTAMUS KORVAUSVASTUUN PERUSTEENA	87
6.1	Tuottamussääntö vahingonkorvauslaissa.....	87
6.2	Tahallisuudesta	89
6.3	Tuottamuksesta.....	93
6.3.1	Tuottamus todetaan erityisellä perusteella.....	93
6.3.2	Tuottamuksen puuttuminen todetaan erityisellä perusteella	96
6.3.3	Tuottamusarvostelu harkinnanvaraisella alueella	106
6.3.4	Tuottamuksen asteet.....	115
6.4	Tuottamus ja syyntakeisuus.....	119
6.4.1	Yleistä.....	119
6.4.2	Alaikäisen tuottamus	120
6.4.3	Mieleltään sairaan, vajaamielisen ja sielun- toiminnaltaan häiriintyneen tuottamus.....	121
6.5	Oikeushenkilön tuottamus – anonymi tuottamus ...	122
6.6	Tuottamus ja rikos	125
6.6.1	Yleistä.....	125
6.6.2	Vahinkoa aiheuttavat ja muut rikokset.....	126
6.6.3	Tuottamusarvostelu rikosoikeudessa ja vahingonkorvausoikeudessa	128
6.6.4	Yhteenveto	129
6.7	Korostuneen huolellisuusvelvollisuuden alue.....	130
6.7.1	Yleistä.....	130
6.7.2	Yleisten teiden, katujen ja muiden vastaavien kunnossapito.....	133
6.7.3	Palvelujen tarjoaminen yleisölle	143

6.7.4	Yleisötilaisuuksien, kuten näyttösten, kilpailujen ja huvitilaisuuksien, järjestäminen	147
6.7.5	Eläinten aiheuttamat vahingot	149
6.7.6	Muita tilanteita.....	150
7	TUOTTAMUKSETON ELI ANKARA VASTUU.....	151
7.1	Terminologiaa ja jäsentelyä	151
7.1.1	Ankara vastuu vastuuperusteena	151
7.1.2	Ankaran vastuun kehitys.....	153
7.1.3	Ankaran vastuun alaan kuuluva toiminta.....	155
7.2	Tuottamukseton vastuu kirjoitetun lain nojalla	158
7.2.1	Kuljetusvälineiden käyttö	158
7.2.1.1	Raidekulkuneuvojen käyttämiseen liittyvä vastuu	158
7.2.1.2	Vastuu moottoriajoneuvojen käytöstä liikenteessä.....	159
7.2.1.3	Vastuu ilma-aluksen käyttämisestä	160
7.2.2	Energian hyödyntäminen ja tuottaminen.....	160
7.2.2.1	Sähkölaitteet	160
7.2.2.2	Ydinvoima	161
7.2.2.3	Taisteluvälineet	162
7.2.3	Ympäristön hyödyntäminen	162
7.2.3.1	Laki ympäristövahinkojen korvaamisesta	162
7.2.3.2	Laki eräistä naapurussuhteista	167
7.2.3.3	Vastuu laitteesta vesistöissä ja uittovahinko	169
7.2.3.4	Vastuu aluksesta päässeestä öljystä ja polttoaineesta	170
7.2.3.5	Kaivostoiminnasta aiheutuva vahinko.....	171
7.2.3.6	Avaruusvahingot.....	172
7.2.3.7	Geenitekniikkavahingot	172
7.2.3.8	Siemenvahingot	173

7.2.4	Vahingot terveydenhoidossa	173
7.2.4.1	Lääkkeiden valmistus ja myynti.....	173
7.2.4.2	Potilaiden hoito.....	175
7.2.5	Tuotevastuu.....	180
7.2.6	Rekisterin ylläpito.....	184
7.2.6.1	Henkilörekisterin pitäminen.....	184
7.2.6.2	Lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin sekä kiinteistörekisterin pitäminen	185
7.2.6.3	Osakehuoneistorekisterin pitäminen	187
7.2.6.4	Konkurssi- ja yrityssaneeraus- rekisterin pitäminen.....	188
7.2.6.5	Luottotietorekisterin pitäminen	188
7.2.6.6	Arvo-osuusrekisterin pitäminen.....	189
7.2.6.7	Alusrekisterin pitäminen.....	190
7.2.7	Turvaamistoimenpiteet ja ihmisoikeusloukkaukset.....	190
7.3	Tuottamukseton vastuu ilman kirjoitetun lain tukea.....	191
7.3.1	Ankaran vastuun tilanteet oikeuskäytännössä	191
7.3.2	Oikeuskäytäntöön perustuvan ankaran vastuun kehitysnäkymiä.....	197

8 VAHINGONKORVAUSSÄÄNNÖKSET YHTEISÖISSÄ JA SÄÄTIÖISSÄ .....

8.1	Yleistä	201
8.2	Yhdistykset	203
8.3	Säätiöt	205
8.4	Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö.....	206
8.5	Osakeyhtiö	207
8.6	Asunto-osakeyhtiö	213
8.7	Osuuskunta	214
8.8	Luottolaitokset.....	215
8.9	Vakuutusyhtiöt ja -yhdistykset	216
8.10	Laivanisännistöyhtiö	217

8.11	Vesioikeudellinen yhteisö	218
8.12	Tilintarkastus yhteisöissä.....	218
9	VAHINGONKORVAUS ELINKEINOTOIMINNASSA.....	221
9.1	Yleistä.....	221
9.2	Sopimaton menettely elinkeinotoiminnassa	223
9.3	Liikesalaisuuksien suoja.....	225
9.4	Kilpailuoikeus.....	227
9.5	Arvopaperimarkkinat	229
9.6	Julkiset hankinnat	231
9.7	Kehitysnäkymiä – kohti yritysten yhteiskuntavastuuta?	233
10	VASTUU TOISEN AIEUTTAMASTA VAHINGOSTA ELI ISÄNNÄNVASTUU	235
10.1	Johdanto.....	235
10.1.1	Isännänvastuun käsite.....	235
10.1.2	VahL:a edeltävän oikeustilan pääpiirteet	238
10.2	Työnantajan vastuu työntekijän aiheuttamasta vahingosta VahL:n mukaan.....	239
10.2.1	Yksityiset työnantajat.....	239
10.2.1.1	Laissa mainitut vastuutilanteet.....	239
10.2.1.2	Kuka on VahL 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu työntekijä?	240
10.2.1.3	Kuka on VahL 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu pienyrittäjä?	243
10.2.1.4	Virhe ja laiminlyönti.....	245
10.2.1.5	Milloin vahinko on aiheutettu työssä?.....	247
10.2.1.6	VahL:n tarkoittaman työnantajavastuun ulottuvuus eri vahingonaiheuttamistilanteisiin	253
10.2.2	Julkisyhteisö työnantajana	254
10.2.3	Vastuu luottamusmiehestä ja tehtävään pyydetystä	257

10.2.4	Oppilaitoksen oppilaat, hoitolaitoksessa olevat ja muut vastaavat	259
10.3	Työnantajavastuuta koskevat säännökset VahL:n ulkopuolella	259
10.4	Vastuu itsenäisestä yrittäjästä.....	261
10.4.1	Vastuun lähtökohta VahL:ssa	261
10.4.2	Vastuuperusteen merkitys kysymyksenasettelulle	262
10.4.3	Vastuu itsenäisestä yrittäjästä sopimussuhteessa	262
10.4.4	Vastuu itsenäisestä yrittäjästä sopimussuhteen ulkopuolella	264
10.5	Eräitä muita tilanteita vastuusta toisen aiheuttamasta vahingosta.....	267
11	JULKISEN VALLAN KÄYTTÄJÄN VASTUU	269
11.1	Vastuun peruste	269
11.2	Julkisen vallan käyttäminen VahL:n mukaan ja vastuun erot	271
11.3	Julkisen vallan tuottamussäännös VahL 3:2:ssä.....	277
11.4	Valtion vastuu EU-oikeuden noudattamatta jättämisestä	288
11.5	Valtion vastuu ihmisoikeusloukkauksesta	290
11.6	Valtion vastuu syyttömästi vangitulle ja tuomitulle ...	294
11.7	Vastuu oikeudenkäynnin tai lautakuntamenettelyn viivästyttämisestä	300
12	USEIDEN KORVAUSPERUSTEIDEN SAMANAIKAISUUS ...	305
12.1	Johdanto	305
12.2	Yksi korvausvelvollinen – useita korvausperusteita ...	307
12.2.1	Rikos ja tuottamus.....	307
12.2.2	Tuottamus ja ankara vastuu	312
12.2.3	Ankara vastuu useilla perusteilla	312
12.3	Useita korvausvelvollisia – vastuu samalla perusteella.....	313
12.3.1	Vastuu vahingonkärsijälle	313
12.3.2	Keskinäinen vastuunjako	314

12.4	Useita korvausvelvollisia – eri korvausperuste.....	318
12.4.1	Vastuun pääsääntöinen jakautuminen vahingonkärsijää kohtaan	318
12.4.2	Vastuun jakautuminen korvausvelvollisten kesken	319
12.5	Työntekijän vastuun kanavointi työnantajalle ja työntekijän oma vastuu	321
12.5.1	Kanavointisäännös.....	321
12.5.2	Työntekijän oma vastuu.....	323
12.5.3	Kanavointitilanteet	325
12.6	Vastuunjako ja aukollinen näyttö	329
13	VAHINKOJEN LAJEISTA.....	333
13.1	Johdanto – Perinteinen jako henkilö-, esine- ja varallisuusvahinkoihin.....	333
13.2	Henkilövahingot ja kärsimyskorvaus	336
13.2.1	Henkilövahinkojen ilmenemismuotoja	336
13.2.2	Vamma ja sairaus	340
13.2.3	Psyykkisen tilan häiriintyminen	343
13.2.4	Henkilövahingon aiheuttama välillinen vahinko ja korvaukseen oikeutetut.....	346
13.2.5	Kärsimyskorvaus.....	350
13.2.5.1	Kärsimyskorvaus VahL:ssa.....	352
13.3	Esinevahinkojen korvattavuudesta	360
13.3.1	Esinevahinkojen ilmenemismuotoja	360
13.3.2	Millainen ilmiö on esinevahinko?	361
13.3.3	Kenellä on oikeus korvaukseen	365
13.4	Taloudellinen vahinko, joka ei ole yhteydessä henkilö- tai esinevahinkoon, eli puhdas varallisuusvahinko.....	369
13.4.1	Yleistä puhtaasta varallisuusvahingosta.....	369
13.4.2	Korvattavuuden erityiset edellytykset VahL:ssa	371
13.4.3	VahL 5:1:n tarkoittamista erittäin painavista syistä	373
13.4.4	Millaista yhteyttä henkilö- tai esinevahinkoon VahL 5:1:ssä tarkoitetaan.....	377

13.4.5	Kuka saa korvausta rikoksen perusteella.....	378
13.5	Vahingon lajeista immateriaalioikeutta loukattaessa ..	379
13.6	Erytyislakien vahinkoluokitteluista	382
14	SYY-YHTEYS KORVAUSVASTUUN EDELLYTYKSENÄ	383
14.1	Johdanto syy-yhteyden problematiikkaan.....	383
14.2	Vastuun perusteena olevien säännösten kieliasusta	388
14.3	Syy-yhteyden toteaminen ja <i>conditio sine qua non</i> ...	389
14.4	Syy-yhteys ja vastuun rajaaminen.....	393
14.5	Tapahtumaketjun jakaminen osiin syy-yhteyden tarkastelua varten	394
14.6	Ratkaistavien ongelmien yhteenveto	395
14.7	Syy-yhteysongelman erikoispiirteet eri vastuumuotojen alueella.....	397
14.7.1	Syy-yhteys ja rikos	397
14.7.2	Syy-yhteys ja tuottamus.....	401
14.7.2.1	Syy-yhteyden selvittämisestä	401
14.7.2.2	Vastuun rajaaminen tuottamsvastuussa.....	407
14.7.3	Syy-yhteys ja tuottamukseton vastuu	419
14.7.3.1	Syy-yhteyden toteaminen.....	419
14.7.3.2	Tuottamuksettoman vastuun rajaaminen	420
14.7.4	Syy-yhteys ja sopimuksenkaltaiset tilanteet ...	424
14.7.5	Useiden korvausperusteiden samanaikaisuus ja syy-yhteys	427
14.8	Syy-yhteysongelman erityispiirteitä eri vahinkolajien yhteydessä.....	429
14.8.1	Syy-yhteys ja henkilövahinko.....	429
14.8.2	Syy-yhteys ja esinevahinko.....	434
14.8.3	Syy-yhteys ja puhdas varallisuusvahinko	436
14.8.4	Syy-yhteys ja korvaus immateriaalioikeuden loukkaamisesta	441
14.9	Lopputoteamuksia syy-yhteydestä	441
14.9.1	Syy-yhteys vastuun edellytyksenä.....	441
14.9.2	Syy-yhteyden perusteella tapahtuva vastuun rajaaminen.....	442

III KORVAUSVASTUUN SISÄLTÖ	445
15 KORVAUSMÄÄRÄN LASKEMINEN	447
15.1 Vahinko ja tappio.....	447
15.2 Täyden korvauksen periaate.....	451
15.3 Korvauksen määräytyminen henkilövahingosta ja kärsimyksestä VahL:ssa.....	455
15.3.1 Suoranaiset aineelliset vahingot.....	455
15.3.1.1 Sairaanhoidokustannukset.....	455
15.3.1.2 Henkilövahingon aiheuttamat muut kulut.....	458
15.3.2 Epäsuorat vahingot, ansionmenetykset.....	460
15.3.2.1 Ansion menettäminen akuutin sairaustilan aikana.....	460
15.3.2.2 Korvaus pysyvästä ansionmenetyksestä.....	463
15.3.3 Aineettomat henkilövahingot.....	466
15.3.3.1 Kipu ja särky sekä muu tilapäinen haitta.....	466
15.3.3.2 Pysyvä haitta.....	474
15.3.4 VahL:n mukainen kärsimyskorvaus.....	481
15.3.5 Korvaukset kuoleman johdosta.....	487
15.3.5.1 Hautauskuluja ja muiden hautaamiseen liittyvien kustannusten korvaaminen.....	487
15.3.5.2 Elatuksen menetys kuoleman johdosta.....	489
15.3.6 Muiden korvausten huomioon ottamisesta määrättäessä vahingonkorvausta henkilövahingosta.....	491
15.3.7 Henkilövahingoista maksettavien korvausten suorittamistapa ja olosuhdemuutosten vaikutus korvauksen määrään.....	493
15.4 Korvausmäärän laskeminen esinevahinkojen osalta ...	495
15.4.1 Irtaimen esineen menettäminen ja vaurio	495
15.4.1.1 Yleistä.....	495
15.4.1.2 Eri arviointitapoja.....	496

15.4.1.3	Arvion ajankohta	500
15.4.1.4	Valinta korjaamisen ja arvon korvaamisen välillä	501
15.4.2	Arvonalennuksen määrittäminen	502
15.4.3	Kulujen korvaaminen	503
15.4.4	Tulonmenetykseen esinevahingon johdosta	504
15.5	Kiinteän esineen vahingoittuminen	506
15.6	Puhtaan varallisuusvahingon korvaaminen	507
15.7	Korvausmäärät immateriaalioikeuksien loukkauksissa	509
15.8	Korvausmäärälle tuomittavasta korosta	510
16	KORVAUKSEN EPÄÄMINEN JA ALENTAMINEN	511
16.1	Enimmäiskorvaus vastuun rajoittajana	511
16.2	Korvauksen epäminen ja alentaminen oman myötävaikutuksen perusteella	513
16.2.1	Myötävaikuttamisen tilanteet	513
16.2.2	Vahingonkärsijän tahallisuus ja oma tuottamus	515
16.2.3	Vaaraan antautuminen ja varautumattomuus	520
16.2.4	Alentaminen ankaran vastuun, isännän vastuun ja passiivi-identifikaation perusteella	523
16.2.5	Passiivisuus vahingon torjunnassa ja muutoksenhaun laiminlyönti	526
16.3	Vahinkoon kuulumattoman seikan vaikutus alentamisperusteena	529
16.4	Erityisistä vapautumis- ja alentamisperusteista tuottamuksettoman vastuun alueella	531
17	VAHINGONKORVAUKSEN KOHTUULLISTAMINEN	537
17.1	Kohtuullistamissäännökset vahingonkorvauslaissa	537
17.1.1	Yleissäännös sovittelusta VahL 2:1,2	537
17.1.2	Työnantajan ja julkisyhteisön korvausvastuun sovittelu	545

17.1.3	Nuoren ja alentuneesti syntyneen henkilön korvausvastuu	546
17.1.4	Työntekijän, pienyrittäjän, virkamiehen ynnä muiden korvausvastuu	549
17.2	Vahingonkorvauksen kohtuullistaminen sopimuksenkaltaisissa ja ankaran vastuun tilanteissa..	551
IV	ERITYISKYSYMYKSIÄ	555
18	KORVAUSSAATAVAN VANHENTUMINEN VANHENTUMISLAISSA	557
18.1	Vanhentumisen perusteista.....	557
18.2	Vahingonkorvauksen vanhentuminen ja vanhentumisajat VanhL:ssa	558
18.2.1	Kolmen vuoden yleinen vanhentumisaika.....	558
18.2.2	Kymmenen vuoden ehdoton vanhentumisaika ja sen poikkeukset	567
18.2.3	Eräitä vahingonkorvausoikeuden vanhentumiskysymyksiä	570
19	OIKEUDENKÄYNTI VAHINGONKORVAUSASIOISSA	573
19.1	Oikeuspaikkaa koskevista määräyksistä.....	573
19.2	Vahingonkorvausoikeuden erityisistä prosessinedellytyksistä.....	575
19.2.1	VahL:n säännökset työntekijän ynnä muiden kuulemisesta.....	575
19.2.2	Julkisyhteisön virheen toteaminen korvauskanteen edellytyksenä VahL 3:5 §:n mukaan	577
19.2.3	VahL 7:3:n säännös korvauksesta vahingonkärsineen kuoltua	578
19.2.4	LiikVakL:n säännös tuomioistuinkäsittelystä.....	579
19.3	Todistelusta.....	580
19.3.1	Vahingonkorvausvelvollisuus sopimussuhteen ulkopuolella.....	580

19.3.2	Todistelu sopimuksenkaltaisessa suhteessa aiheutetun vahingon osalta	586
19.3.3	Syy-yhteyden todistelusta eräissä vakuutuksesta korvattavista henkilövahingoissa.....	588
19.4	Eräitä erityisiä taloudellisen vahingon tilanteita oikeudenhoidon alalla	593
19.5	Sovittelusta tuomioistuimessa	595
19.6	Vahingonkorvausvaatimusten käsittely tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä	595
	KIRJALLISUUSLUETTELO (aihepiireittäin)	599
	KKO:N JULKAISTUJEN RATKAISUJEN HAKEMISTO	621
	ASIAHAKEMISTO	631